

Woongroepen

Woongroepen. Individualiteit in groepsverband. Redactie: *Tony Weggemans, Saskia Poldervaart en Harrie Jansen*. Aula Paperback 108. Utrecht/Antwerpen, 1985. Prijs f 25,-.

Het boek is in drie delen opgebouwd. Het eerste deel geeft een algemene analyse van het verschijnsel woongroepen. Woongroepen worden geplaatst in het kader van (1) de historische traditie van communale leefvormen, (2) de maatschappelijke ontwikkelingen die tot het *traditionele, moderne gezin geleid* hebben en (3) het spanningsveld tussen individualiteit en sociabiliteit, dat zich in iedere leefvorm voordoet. Er wordt gezocht naar verklaringen voor de opkomst van woongroepen. Wat zijn de maatschappelijke veranderingen die nagestreefd worden en waarom kiezen groepen – ter realisering daarvan – voor deze specifieke leefvorm?

Het tweede deel geeft een achttal voorbeelden van woongroepen. Concrete beschrijvingen waarin de voorgeschiedenis, de oprichting, de vorm, de uitgangspunten en het toekomstperspectief de revue passeren. Daarmee wordt het wonen in groepsverband in al zijn verscheidenheid aan de orde gesteld, van "gewone" woongroep tot Centraal Wonen, van kraakgroep tot leefgemeenschap met opvangfunctie, van woongemeenschap van ouderen tot kindercollectief.

Het laatste deel omvat zes hoofdstukken waarin bepaalde aspecten van het groepswonen nader worden beschouwd. Achtereenvolgens komen aan de orde: wonen en huisvestingsproblemen; huishoudelijke arbeid en roldoorbreking; de collectivering van inkomsten en bezit; het delen van kinderopvoeding en -verzorging; de relatie tussen groepswoners en zorgverlening; en – het ontbreken van – juridische regelingen.

De opzet van de redactie om groepswoners in haar grote verscheidenheid te analyseren en in haar diverse functies te beschrijven, is mijns inziens niet geheel gehaald. Daarvoor gaat het te veel over de woongroep in de beperkte betekenis van het woord. Toch is dit op zich al heel wat.

Met uitzondering van *Weggemans* gaan de auteurs in op de "gewone woongroep": de groep van 4-6 volwassenen, zonder of met kinderen, zonder speciale doelstellingen. Andere vormen worden in veel bijdragen niet of nauwelijks genoemd en daardoor wordt er in de conclusies te veel over één kam geschoren.

Zo wordt bijvoorbeeld in het eerste hoofdstuk "Woongroepen en de communautaire traditie" door *Saskia Poldervaart* beschreven, dat het breekpunt met die traditie bestaat uit het verdwijnen van het

utopisch element en het verdwijnen van de ideologie van zelfredzaamheid. In de woongroepen wordt zelfontplooiing en het relationele aspect overheersend, terwijl "de groepsgrootte uit aanmerkelijk minder leden" bestaat. Hiermee wordt duidelijk dat bepaalde vormen van groepswoners (Centraal Wonen, maar ook de kraakgroepen en kindercollectieven) zich hierin maar zeer ten dele zullen herkennen. Niet in de eerste plaats vanwege die onjuistheid over de groepsgrootte, maar meer vanwege het niet onbelangrijke utopische ideaal om een maatschappijveranderinge voorbeeldfunctie te vervullen.

De teksten, vormgeving, foto's (hoewel niet optimaal gereproduceerd) en verwijzingen naar literatuur en instellingen maken het tot een prettig leesbaar en informatief boek, bestemd voor een breed publiek. Voor mensen die met groepswoners bekend zijn, wil het stof aandragen voor studie en overdenking. Voor de lezer, die weinig met groepswoners bekend is, wil het ook inzicht geven in de concrete woonpraktijk. Voor de vooral praktisch geïnteresseerde lezer is het niet meer dan een introductie (voor uitvoeriger informatie zie bijvoorbeeld ook "Sporen van een nieuwe wooncultuur").

Maar gezien de uitspraken die in het boek gedaan worden, wordt er op méér gemikt. De auteurs trekken de conclusie dat het verschijnsel groepswoners zich onderscheidt van de historische leefgemeenschappen en communes doordat zij afzien van een utopisch ideaal, ofwel een maatschappijveranderinge voorbeeldfunctie. De woongroep is een leefvorm, zoals het gezin een leefvorm is. Enerzijds heeft het achterwege laten van die maatschappijvernieuwend pretentie geleid tot een veel bredere maatschappelijke acceptatie van het verschijnsel woongroepen, anderzijds tot het ontbreken van een krachtige woongroepenbeweging. De auteurs zijn echter van mening dat een sterke woongroepenbeweging hard nodig is, omdat groepswoners nog *allerm minst* "gewoon" is (en dat geldt ook voor de meest voorkomende vormen als de "gewone woongroep" en Centraal Wonen). En er is nog gezinsinsprake van "gelijke kansen voor de woonwensen van ieder", zoals het officiële volkshuisvestingsbeleid luidt. Zo'n woongroepenbeweging is nodig om er voor te zorgen dat het thema groepswoners komt "op de dagelijkse politieke agenda". Daarmee draagt het boek stof aan voor discussie en actie.

Beatrice Kesler